

Gjødslingsplan webinar

26. November 2020
kl 13:30 – 15:30

Fylkesmannen i Vestland

26. Nov 2020

Program - Gjødslingsplan

Krav til å ha gjødslingsplan. Aktuelle regelverk

v/Fylkesmannen

Innhald og faglege vurderingar i ein gjødslingsplan

v/ Marit Henjum Halsnes, Norsk landbruksrådgiving Vest

SPØRSMÅL / DISKUSJON

Krav til utforming av gjødslingsplan: kontroll, avkorting, krav til årleg plan

v/Fylkesmannen

SPØRSMÅL / DISKUSJON

KSL-revisjon, prioriteringar og vurdering av gjødslingsplan

v/ Bjørn Austad Hvaleby, fagsjef KSL

SPØRSMÅL / DISKUSJON

Godkjenning av fleirårig plan eller dispensasjon

v/Fylkesmannen

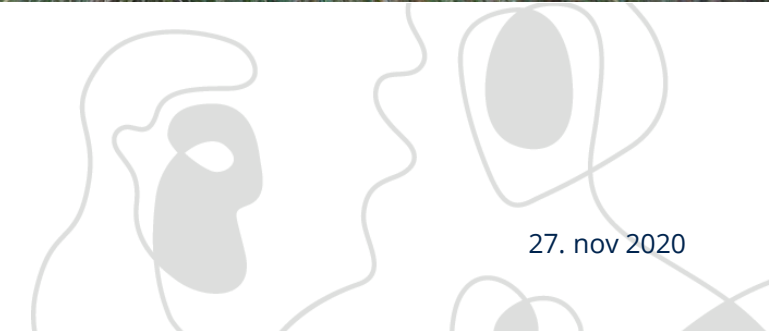
SPØRSMÅL / DISKUSJON

Aktuelle regelverk

Øyvind Vatshelle

Fylkesmannen i Vestland

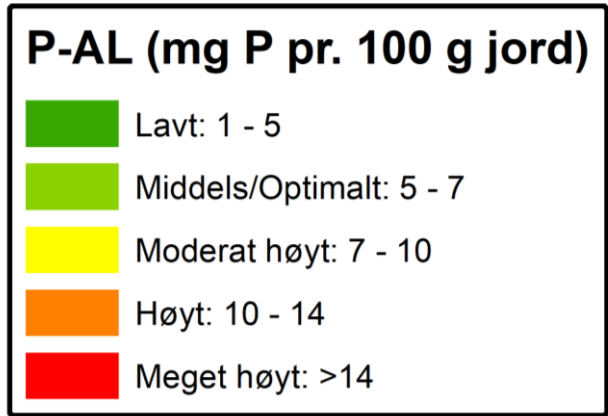
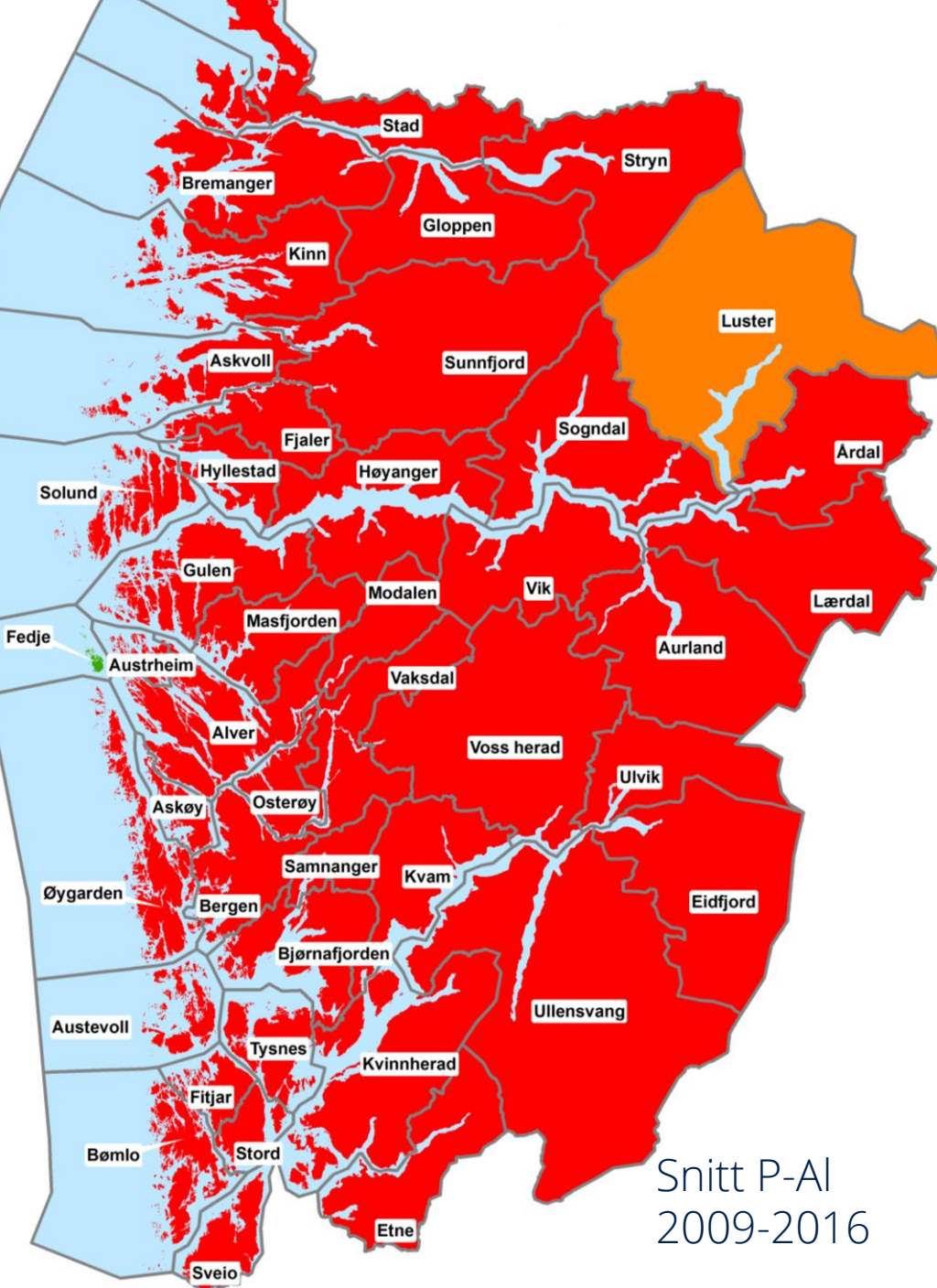

27. nov 2020

Kva regelverk gjeld

- Forskrift om gjødslingsplanlegging
Retningslinjer til forskrift om gjødslingsplanlegging. Rundskriv 17/2003
Forskriften gjelder alle foretak som disponerer jordbruksareal med planteproduksjon og som har rett til produksjonstilskudd...
- Forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav § 22
- KSL-standard 1 Generelle krav til gården
Gyldig gjødslingsplan. Bruke gjødslingsplanen og notere faktiske gjødselmengder brukt.
- Forskrift om produksjonstilskudd mv. i jordbruket § 11
- Forskrift om regionale miljøtilskott i jordbruket, Vestland § 24

Meget høyt fosforinnhald i jorda i Vestland

Ein rår til å ikkje tilføre fosfor til eng og beite...

Nær all bruk av husdyrgjødsel er ein kompromissløyding.

Ekstra viktig å fordele husdyrgjødsla etter behov og på mest mogleg av spreiearealet.

Snitt P-AL
2009-2016

Gjødslingsplan er ein plan ...

Planen skal vere reell, men utført gjødsling kan ha blitt noko anna.

Utført gjødsling blir regulert av andre krav og regelverk, mellom anna:

- ✓ Ikkje medføre fare for forureining.
Forureiningslova §§ 7, 8
- ✓ Gjødslinga skal vere tilpassa behov
Forskrift om organisk gjødsel §§ 1 og 24
- ✓ Krav til spreieareal og spreietidspunkt
Forskrift om organisk gjødsel §§ 23,24
- ✓ Meldeplikt ved gjødsling på artsrik slåttemark eller i kystlynghei
Forskrift om utvalde naturtypar etter naturmangfaldlova §§ 3, 4
- ✓ Krav til gjennomføring for å kunne motta tilskot
Forskrift om regionale miljøtilskot, Vestland
- ✓ Skiftenotering som viser faktisk gjødslingsmengd
Forskrift om regionale miljøtilskot, Vestland §§ 17,18 + KSL-standard

Gjødslingsplan innhald og vurdering
Marit Henjum Halsnes
Norsk Landbruksrådgiving Vest

Foto:

Avkorting - sjekkliste

Odd Ivar Kalland og Øyvind Vatshelle

Fylkesmannen i Vestland

27. nov 2020

Regelverk

Forskrift om gjødslingsplanlegging

§ 4: Kommunen skal kontrollere at gjødslingsplan foreligger og at den tilfredstiller de krav som forskriften setter. § 11 i [forskrift av 22. mars 2002 nr. 283](#) om produksjonstilskudd i jordbruket gjelder tilsvarende.

PT-forskrift § 11, andre ledd:

Ved brudd på forskrift 1. juli 1999 nr. 791 om gjødslingsplanlegging skal tilskuddet avkortes.

PT-rundskriv 2020-28, punkt 11.1 og 2

Dersom føretaket er pålagt å ha ein gjødslingsplan og det vert konkludert med at den manglar eller er mangelfull.

- Då skal tilskotet avkortast

Føretaket har kryssa av for at gjødslingsplanen er i tråd med føreskriftene.

Kontroll viser at planen manglar eller er mangelfull

- Då skal det også vurderast om avkorting etter § 12 feilopplysningar.

Forskrift om gjødslingsplan § 3 - krav

- Vurdering om vilkåra i § 3 er oppfylt
- Nærmare retningslinjer i RMP-rundskriv 2020-19 punkt 4.6.2
- Konklusjon
- Avkorting eller ikkje

Moment i vurdering av gjødslingsplan

- Oversikt av mengde husdyrgjødsel og anna organisk gjødsel, og korleis dette skal fordelast
jf. § 3, fjerde ledd
- Oversikt over alle skifter
jf. § 3, andre og femte ledd
- Jordprøver for det enkelte skifte
jf. § 3, andre og femte ledd bokstav b
- Årets vekst, forventna avling og årets gjødslingsbehov
jf. § 3, femte ledd bokstav d,e,f

Moment - samla vurdering

- Er opplysningane i gjødslingsplanen logiske og konsekvente
- Vurdere om det er samsvar mellom dyretal og kor mykje gjødsel som er med i planen
- Er det samsvar mellom totalmengd husdyrgjødsel og kor mykje som er fordelt på areala

Manglar

- Gjødslingsplanen kan ikkje godkjennast dersom nokon av dei nemnde momenta manglar heilt
- Dersom deler av gjødselen ikkje er gjort greie for kan vere grunn for forholdsmessig avkorting
- Dersom deler av skifte ikkje er gjort greie for kan vere grunn for forholdsmessig avkorting
- Dersom jordprøver er for gamle for deler av arealet, kan det vere grunn for forholdsmessig avkorting

Størrelsen på avkorting PT-rundskriv 2020-28, pkt. 11.1 og RMP-rundskriv 2020-19 pkt. 4.6.2

- Avkortingsbeløpet skal vere rimeleg og forholdsmessig
- Vurderast i kvar enkelt sak med utgangspunkt i normene
- Forholdsmessig mellom kor alvorleg brotet er og konsekvensen i utbetaling av tilskotet
- Avkortinga er skjønnsmessig
- Normene bidrar til likebehandling

RMP

- Dersom gjødslingsplanen er underkjent i PT gjeld det også RMP

Normene for avkorting

PT

Manglar gjødslingsplan

- Skal avkortast 20 % av tilskotet til jordbruksareal

Mangelfull gjødslingsplan

- Skal avkortast med 1-20 % av tilskotet til jordbruksareal
- Må leggast vekt på kor mangelfull gjødslingsplanen er

RMP

- Manglar gjødslingsplan – skal inntil 100 % av tilskotet avkortast
- Mangelfull gjødslingsplan – skal inntil 50 % av tilskotet avkortast

Brot på forskrift om gjødslingsplanlegging

- **Skal** avkortast 1-20 % i arealtilskotet i PT

Brot på forskrift om organisk gjødsel

- **Skal** alltid vurdere avkorting
- **Kan** avkorte heile eller deler av produksjons- og avløysartilskotet for alle produksjonar i føretaket
- Nok at det er konstantert brot på forskrift om organisk gjødsel
- Ikkje nødvendig med vurdering om regelverksbrotet er grovt nok til å nytte § 11 første ledd

Brot på anna regelverk

- **Skal** alltid vurdere avkorting
- **Kan** avkorte heile eller deler av produksjons- og avløysartilskotet for alle produksjonar i føretaket
- Må vere konstantert brot på anna regelverk
- Føretaket må handla uaktsom eller med forsett

Sjekkliste gjødslingsplan

		JA	NEI	Ikkje aktuelt
§ 3, 1. ledd	Planen er årleg, for inneverande vekstsesong <i>Ikkje aktuelt dersom ein på førehand har søkt om og fått godkjent å kunne ha fleirårig plan eller fått dispensasjon frå krav om plan.</i>			
§ 3, 2. ledd	Oversikt over alt jordbruksareal <i>Alt areal som føretaket disponerer, jf. produksjonstilskot, også dei areala som ikkje blir gjødsla.</i>			
§ 3, 3. ledd	Jordprøver på dei enkelte skifta			
§ 3, 4. ledd	Oversikt over all husdyrgjødsel og anna organisk gjødsel <i>Dette inkluderer gjødsel frå alle dyreslag, og oversikt over gjødsel som blir kjøpt (motteke) / seld (gitt vekk). Ikkje aktuelt for føretak utan husdyr og som ikkje nyttar organisk gjødsel.</i>			
	Fordeling av husdyrgjødsel og anna organisk gjødsel i samsvar med spreieareal og <u>slamplan</u> <i>Det må vere fordelt husdyrgjødsel på minst så mykje spreieareal som det er krav til. Det må berre vere planlagt bruk av husdyrgjødsel på areal som er godkjent som spreieareal.</i>			
§ 3, 5. ledd	Kart som viser alle skifte <i>Skifta må gå tydeleg fram av kartet. Viktig at skifta blir oppdatert med reelle vekstar</i>			
	Storleiken på kvart skifte			
	Jordart, jordanalyse og forgrøde			
	Årets vekst pr. skifte			
	Forventa avling pr. skifte			
	Årets gjødslingsbehov for kvart skifte			
	Fordeling av husdyrgjødsel, anna organisk gjødsel og mineralgjødsel med mengde pr. dekar og antatt spreietidspunkt for kvart skifte			
§ 3, 6. ledd	Gjødslinga skal tilpassast resultat av jordprøver og forventa avling Forgrøde. <i>Dette er minimumskrav på forhold som skal vektleggast når gjødslingsbehovet skal bestemmast</i>			
§ 3, 7. ledd	Ved endra vekstforhold i høve til forutsetningane når planen blei laga skal gjødslingsplanen justerast i tråd med behovet. <i>Dette må gjerast for å sikre ei kontinuerleg vurdering av gjødslingsbehovet i vekstsesongen. Dette kan vere forhold som tidspunkt for såing, innhald av nitrogen i jorda, utvasking, mm. Redusere</i>			
	Samla vurdering: Gjødslingsplanen er mangelfull			

Det skal utarbeidast gjødslingsplan før kvar vekstsesong

§ 3 1. ledd: Det skal utarbeides gjødslingsplan før hver vekstsesong. Foretak som disponerer husdyrgjødsel fra mer enn 5 gjødseldyrenheter skal ha en årlig gjødslingsplan. For foretak som har en enkel driftsform, liten variasjon i arealbruken eller ekstensiv driftsform, slik at gjødslingsbehovet varierer svært lite for de enkelte skiftene fra år til år, kan gjødslingsplanen være i inntil 5 år når dette godkjennes av kommunen.

Ulike veger til gyldig gjødslingsplan for inneverande år:

- ❖ Plan utarbeidd «frå grunnen av» til denne vekstsesongen, sjølv eller av rådgivar.
- ❖ Plan oppdatert med utgangspunkt i fjorårets plan, sjølv eller av rådgivar.
- ❖ Fleirårig plan, berre dersom dette er *søkt om før vekstsesongen* og godkjent av kommunen.

Evt. dispensasjon frå krav om gjødslingsplan.

Oppdatering av gjødslingsplan til ny årleg plan - råd

	Behov	Dokumentasjon
Vesentlege endringar	Ny plan	Ny plan
Mindre endringar	Oppdatering	Notering på fjorårsplan: - Årsak til endring, vurdering - Nye gjødslingsråd - Skrive på nytt år
Ingen forskjell	Oppdatering	Notering på fjorårsplan: - Årsak til at det ikkje er behov for endring / kva vurdering er gjort - Skrive på nytt år

- ✓ Ein må vurdere om endringane er slik at ein kan oppdatere fjorårets plan, eller om endringane er så store at ein bør utarbeide heilt ny plan.
- ✓ Ein oppdatert gjødslingsplan må framleis fylle alle krava som er til ein gjødslingsplan!

Oppdatering av gjødslingsplan til ny årleg plan - råd

	Behov	Dokumentasjon
Vesentlege endringar t.d. - utbygging / auka produksjon - ny leigejord - større attlegg / på anna jord	Ny plan	Ny plan
Mindre endringar t.d. - mindre attlegg / på teig med tilsvarande jord - bortfall av leigejord - endring gjødselsortement	Oppdatering	Notering på fjorårsplan: - Årsak til endring, vurdering - Nye gjødslingsråd - Skrive på nytt år
Ingen forskjell	Oppdatering	Notering på fjorårsplan: - Årsak til at det ikkje er behov for endring / kva vurdering er gjort - Skrive på nytt år

- ✓ Ein må vurdere om endringane er slik at ein kan oppdatere fjorårets plan, eller om endringane er så store at ein bør utarbeide heilt ny plan.
- ✓ Ein oppdatert gjødslingsplan må framleis fylle alle krava som er til ein gjødslingsplan!

Gjødslingsplan og KSL-revisjon

Bjørn Austad Hvaleby,
fagsjef KSL

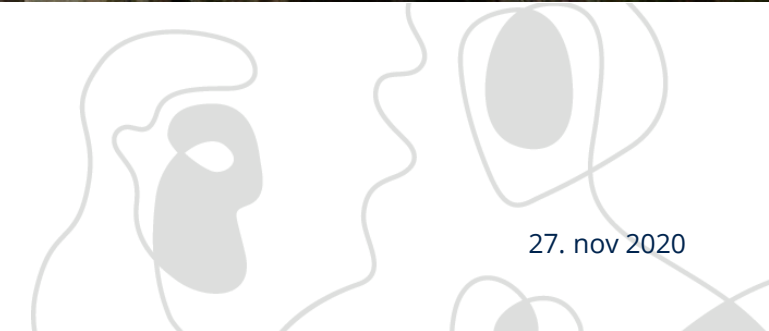
Foto:

Fleirårig plan eller dispensasjon

Øyvind Vatshelle

Fylkesmannen i Vestland

27. nov 2020

Vilkår for å kunne få ...

fleirårig plan

- ✓ Etter søknad
- ✓ 5 GDE eller færre
- ✓ Gjødsling under 75 % av norm
- ✓ Generelt restriktivt
- ✓ Vurdere forureiningsfaren

disp. frå krav om plan

- ✓ Etter søknad
- ✓ 5 GDE eller færre
- ✓ Gjødsling under 50 % av norm
- ✓ Berre særskildt føretak
- ✓ Dispensasjon må ikkje gå ut over formål

- Råd: Vurdere om nokre tilhøve òg bør gi pålegg for å unngå forureining
- Råd: Argument for plan dersom mangel på nokre næringsstoff og overskot av andre, jmf formål om å avgrense avrenning og sikre god utnytting av næringsstoff
- Fylkesmannen kan gi disp utover dette, rapportering til Landbruksdirektoratet.

Vurderingar fleirårig plan og dispensasjon Gjødseldyreining (GDE)

Råd: Vurderer fråtrekk for beiting utanom spreieareal, som for utrekning av behov for spreieareal.

Spreddeareal (Forskrift organisk gjødsel - FOR-2003-07-04-951) i							Oppsummering 25.11.20					
på foretaket:							GDE	Brutto GDE	+ Kjøp	- Salg	Red. beite	Netto GDE
						10,0						
Gnr.	Bnr.	Navn	Postnr.	Poststed			Areal	Arealbehov	26,6		Det mangler 26,6 daa spreieareal	
						Spreddeareal		0,0				
Dyr							Reduksjon beitepraksis					
Kode	Type	Faktor	1. mars	1. okt	GDE		beite utenom godkjent spreieareal					
Hester							DYR PÅ BEITE	Faktor	Ant. dyr	Ant uker	GDE	
115	Hester, under 3 år (i avl eller ikke)	2					Melkeku: ute dag og natt	0,019			-	
116	Hester, 3 år og eldre (i avl eller ikke)	2					Melkeku: ute kun dag	0,010			-	
193	Hester i pensjon i beitesesongen	2					Ungdyr	0,006			-	
Storfe							Ammekyr	0,013			-	
120	Melkekyr, kalva i de siste 15 måneder	1					Hest	0,010			-	
120	Melkekyr (bevaringsrase), kalva siste 18 mnd	1					Vinterføra sau eller geit	0,003	70	16	3,4	
121	Ammekyr, kalvet de siste 15 måneder	1,5					Red. kontraktprod. egg	0,000083			-	
121	Ammekyr (bevaringsrase), kalva siste 18 mnd	1,5					Sum GDE reduksjon på beite					3,4
119	Øvrige storfe	3					Salg / kjøp husdyrgjødsel (m ³)					NB: Signert kvittering
120	Jerseyku	1,3					DYRESLAG	Faktor	Salg (m ³)	Salg GDE	Kjøp (m ³)	Kjøp GDE
Såuer							Melkeku	0,05		-		-
145	Søyer, født i fjor eller tidligere	7	67		9,6		Ungdyr	0,05		-		-
146	Værer, født i fjor eller tidligere	7	3		0,4		Hest	0,05		-		-
139	Melkesau, født i fjor eller tidligere	7					Svin	0,08		-		-
Geiter							Sau	0,07		-		-
140	Melkegeiter	7					Geit	0,07		-		-
142	Ammegeiter	7										
144	Bukker og ungdyr (inkl. kje)	7										
Griser												
155	Avlspurker, minst ett kull	Fytase	Ja	3								
156	Råner i avl	Fytase	Ja	3								
157	Slaktegriser, minst 20 kg	Fytase	Ja	20								
157	Griser til avlsdyr, 20-50 kg	Fytase	Ja	20								

Vurderingar fleirårig plan og dispensasjon

Gjødsling under norm

Gjeld både nitrogen (N), fosfor (P) og kalium (K)

Råd: Sjå gjødslingsnormer

[Nibio gjødslingshandbok](#) eller tabellar:

Gjødslingsnormer for beite							
Distrikt, antall høstinger= antall gjødslinger	Forventet avling FEm pr. daa	Gjødslingsnorm i kg pr. daa			Tillegg/reduksjon i kg pr. daa pr. 100 FEm avlingsendring (lineær korreksjon)		
		N	P	K	N	P	K
Østlandet, Vest- landet og Midt-Norge							
1 gj./fulldyrka beite	300	8,0	1,8	5,5	2,0	0,3	1,0
2 gj./fulldyrka beite	500	15,0	2,4	8,0	2,0	0,3	1,0
3 gj./fulldyrka beite	400	16,0	2,1	7,5	2,0	0,3	1,0
4 gj./fulldyrka beite	550	21,0	2,6	9,5	2,0	0,3	1,0
1 gj./kulturbeite	200	6,0	1,5	4,5	2,0	0,3	1,0
2 gj./kulturbeite	300	11,0	1,8	6,0	2,0	0,3	1,0
3 gj./kulturbeite	350	15,0	2,0	7,0	2,0	0,3	1,0

Gjødslingsnormer for eng og beite							
Distrikt, antall høstinger= antall gjødslinger	Forventet avling FEm pr. daa	Gjødslingsnorm i kg pr. daa			Tillegg/reduksjon i kg pr. daa pr. 100 FEm avlingsendring (lineær korreksjon)		
		N	P	K	N	P	K
Østlandet, Vestlandet og Midt-Norge							
1 slått	400	11 (8-14)	1,6 (1-3)	7,0 (5-10)	2,0	0,3	1,5
2 slåtter	600	19 (19-25)	2,2 (2-5)	11,5 (10-20)	2,0	0,3	1,5
1 slått+beite	550	18 (19-25)	2,1 (2-5)	11 (10-20)	2,0	0,3	1,5
3 slåtter	700	24 (24-30)	2,5 (2-5)	14,5 (12-20)	2,0	0,3	1,5
2 slåtter+beite	650	23 (24-30)	2,4 (2-5)	13,8 (12-20)	2,0	0,3	1,5
4 slåtter	700	26 (24-30)	2,5 (2-5)	16,0 (14-22)	2,0	0,3	1,5

Kjelde: Gjødslingsråd 2019, Yara